

Tévednénk, ha ezek után azt gondolnánk, költőnk afféle helyét nem lelő világpolgár. „...házat vagy hazát, Istenem, / hogyan is cserélhetnék” – teszi fel a kérdést a magyarságát, költő-identitását halk szavakkal, póztalanul vállaló lírikus Zsille Gábor (*Két vers a hazáról*). Istenhitével sem kérkedik, csupán „elvisz” minket egy misére a *Közösség* című versben, amelyből most azért nem idézek, mert érdemes az egész verset elolvasni: részt kell venni a misén. Befejezésül álljanak itt a *Saját ima* ars poeticával felérő sorai: „Kitalálni egy saját imát / de nem egy saját istenhez / hanem Hozzá a régihez / hűséget fogadni lázadva (...) megalkotni egy szót / és leírni amit még / soha senki nem mondott ki.” Úgy legyen.

Barna T. Attila

**„hiszen ezért
jöttem ebbe az
időbe”**

Ughy Szabina:
Külső protézis,
Orpheus Kiadó, 2011.

Ughy Szabina első kötete. Hangvétele egységes, őszinte kifejezőereje a stúdiófelvételek képzetét kelti bennem. A személyes igazságra utaltság (az őszinteség) üdvös út, ami a személyiség fogalmát, az emberi kapcsolat fogalmát, kulturális fogalmakat, és más látens előítéleteket méltat tisztázásra: az igazságértéktől való tisztázásra. E tisztulásban (az Igazság ünneplésében) válik örömmé az élet („édes igává”), és igazán vonzóvá e tömör szóbeli kifejezőeszköz: a vers.

A kötet élén (az invocációban) álló költemény mindjárt lényegi, és a megidézett kérdés az egész korpusz szellemeként jelenik meg.

„Két monogram egy liftajtón. / Eszembe jutott erről egy vers, / bár még nem olvastam sehol, lassan emlékezni kezdtem rá. // A kényszer, hogy valami nyoma mindennek legyen, / vezet előre, vissza, igék, mondatok felé. / Ha ez nincs, idegen szavakkal szólítgatom a testem, / családom tagjait, és csak a korom gyűlik mögöttem” (*Nyomkövető*, 7).

Érzésem szerint a versek e szellemnek alávetetve működnek, és így a kényszerből keletkező feszültségről tanúskodnak. A vázolt, a költeményekkel teremtett, szellemi állapotban a motiváció, a tám-

pontok kiépítésére való indíték nem *belső*, hanem *kívülre* helyezett. Ezt figyelembe véve rendkívül találó a kötet címe: *Külső protézis*.

A *külsőségből*, a kihelyezett motivációból adódó feszültséget különböző mintákban érzem. A versekben újra és újra föltűnik a misztikus *te* vagy *ő*, akiknek szerepe a helyzettér tágitására szorítkozik annak érdekében, hogy az alany kibontakozhassék, de akiknek *belső* élete nem válik ismertté.

A *Visszapillantó* címűben („Körberajzol [...] Gondolataival színez ki. [...] magát látja csak, ahogy engem néz”) támasztott ítélet belülről induló látással semlegesítené magát – ti. az ítéelő ugyanezt teszi –, illetve másként fogalmazná meg az adott élményt. A *Gyöngyszürkében* felidézett konfliktus egyfelől az alany fájdalmát mondja el, másfelől viszont ő maga tetelezi az állapotot. Tehát a csapdát ábrázolja, ahol az ember önmaga fogja. A *Váróterem* „egy albérlés és az otthon közti maradék élet” mintha tapasztalatát írja le, vagyis az elképzelésnek a kifejezése, hogy nem bárhol, *valahol* lehet csak lenni, és két végpont között nem lehetünk érkezettek. Ezzel szorosabban összetartozik a négysoros *Alakváltozatok*: „Bizonyos éjszakákon egy idegen szobában ébred, / ahol nem lehet kivenni a fényekből és a zajokból, / milyen emlékekben kéne otthon éreznie magát. / Egy sötét szájban darálódik a változás nyelvtana.” – Az otthon (szellemi környezet) kialakítása mély igénye az embernek. A keresés *külső* és *belső*. E biztonság (avagy az eredet) megtalálása talán az egész életmű. Viszonyítási pontot jelenthet Jézus megfigyelése: „A rókáknak van barlangjuk, az égi madaraknak fészükük, de az ember Fiának nincs hol lehajtania fejét” (Mt 8, 20).

Az *Ahol vagyok* fogalmazza meg talán a legélesebben a kérdést, amit a kötet sajátjának érezek: „Ha megkérdem tőle, / hogy akkor merre tovább, / eltűnik egy miért mögött. / Válasz helyett mindig valami mást dob be, / hogy mit jelent, döntsem el, de nem muszáj. / Mintha csak a tévedéshez értenék.” Ez a *miért*, ez a szabadság.

A *Külső protézis* szenvedélye a *külső* és *belső* világ rendezéséből származik. Az alapkö, a hipotézis, azonban mintha a kettő (a gyökerek és a lomb) integrációjának gátjául feküdnek. A bennem ezért fölmerülő kérdés: miért nem tud *belsővé* válni ez a poézis? – „kuporgatom magam körül, gyógyítom a rendet”¹ – E passiónak 41 állomása a kötet.

Urbán Dávid

¹ Idézet a *Gyöngyszürke* korábbi, általam a *Piliscsabai Piarista Diákszövetség 2. Főolvasó estjének szöveganyaga* című programfüzetből megismert változatából.